

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

Україна, 01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5

№ 44-132/19

25 лютого 2019 р.

До Конституційного Суду України
01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14

Суб'єкт права на конституційне
подання:

_____ народних депутатів України

Уповноважені представники за дорученням
народних депутатів України:

1. Громадянка України Воропіна Наталія
Юріївна

2. Адвокат Руденко Андрій Сергійович

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

щодо відповідності Конституції України (конституційності)
положень пункту 35 розділу першого статті 103 Закону України
«Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет
України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів
України» від 25 березня 2005 року № 2505-IV

Відповідно до частини другої статті 150 Конституції України, статей 51, 52 Закону України "Про Конституційний Суд України" звертаємося до Конституційного Суду України з клопотанням про визнання неконституційними положення пункту 35 розділу першого статті 103 Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України» від 25 березня 2005 року № 2505-IV (Відомості Верховної Ради України, 2005, № 17, N 18-19, ст.267) (далі - Закон про зміни).

Підставою для клопотання, на наш погляд, є наявність ознак порушення гарантованих статтями 13, та 41 Конституції України прав фізичних та юридичних осіб мати та користуватися об'єктами приватної власності, а також частині першій стаття 8, згідно з якою в Україні визнається та діє принцип верховенства права та статті 18 Основного Закону України, за якою «зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права».

Так, відповідно до статті 1 Закону України «Про спеціальну економічну зону "Закарпаття"» в редакції від 22 березня 2001 року N 2322-III (Відомості Верховної Ради України, 2001, N 23, ст.111) (далі - Закон про Закарпаття - 2001) з метою залучення інвестицій, сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, збільшення поставок високоякісних товарів і послуг, створення сучасної виробничої, транспортної і ринкової інфраструктури на території Закарпатської області на строк 30 років площею 737,9 гектара було утворено спеціальна економічна зона (СЕЗ) "Закарпаття".

Відповідно до частини третьої статті 1 Закон про Закарпаття – 2001 на території спеціальної економічної зони "Закарпаття" вводився спеціальний митний, податковий та інші режими економічної діяльності, сутність яких, зокрема полягала у такому:

- у разі ввезення товарів та інших предметів (крім підакцизних товарів) з-за меж митної території України на територію спеціальної економічної зони "Закарпаття" для використання в межах зони ввізне мито та податок на додану вартість не справляються (пункт а) частини першої статті 7);

- у разі вивезення товарів та інших предметів, вироблених, у тому числі повністю, або достатньо перероблених у спеціальній економічній зоні "Закарпаття", з території спеціальної економічної зони "Закарпаття" за межі митної території України ввізне мито і акцизний збір з цих товарів не справляються, а податок на додану вартість справляється за нульовою ставкою (пункт г) частини першої статті 7);

- у разі вивезення з території спеціальної економічної зони "Закарпаття" за межі митної території України товарів та інших предметів, попередньо ввезених з-за меж митної території України на територію спеціальної економічної зони "Закарпаття", ввізне мито, податок на додану вартість і акцизний збір не справляються (пункт д) частини першої статті 7);

- у разі вивезення товарів та інших предметів з митної території України на територію спеціальної економічної зони "Закарпаття" ввізне мито не справляється, а податок на додану вартість справляється за нульовою ставкою (пункт е) частини першої статті 7);

- прибуток платників податку на прибуток, зареєстрованих на території спеціальної економічної зони "Закарпаття", оподатковується за ставкою 20 відсотків до об'єкта оподаткування (пункт а) частини першої статті 8);

- доходи, одержані нерезидентами з джерелом походження з території спеціальної економічної зони "Закарпаття" від провадження господарської діяльності, оподатковуються у розмірі 2/3 ставок оподаткування, визначених статтею 13 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" (пункт б) частини першої статті 8);

- не справляються збори до Державного інноваційного фонду (пункт в) частини першої статті 8);

- надходження в іноземній валюті від реалізації продукції, товарів (робіт, послуг), вироблених або наданих у спеціальній економічній зоні "Закарпаття", звільняються від обов'язкового продажу (частина третя статті 8).

Гарантії унеможливлення порушення зміни зазначених умов спеціального митного, податкового та інших режимів економічної діяльності у спеціальній економічній зоні "Закарпаття" були передбачені частиною другою статті 2 Закону про Закарпаття -2001, відповідно якої:

- якщо внаслідок зміни законодавства України змінюється режим, передбачений цим Законом, на вимогу платника податку застосовуються умови, що діяли на момент його державної реєстрації на території спеціальної економічної зони "Закарпаття".

У Ужгородському районі, який входить до цієї території, у липні 2001 року започаткували свою діяльність приватне акціонерне товариство «Єврокар», (код КВЕД 29.10 - виробництво автотранспортних засобів, суб'єкт СЕЗ «Закарпаття» з 12.06.2000 року, свідоцтво № 2 від 12.07.2001 р.) та товариство з обмеженою відповідальністю «РІК» (код КВЕД 41.20 - будівництво житлових і нежитлових будівель (виробничих потужностей автомобільної промисловості, суб'єкт СЕЗ «Закарпаття» з 24.12.2003 р. (свідоцтво №16 від 24.12.2003 р.) (далі – ТОВ).

У режимі, встановленому Законом про Закарпаття – 2001, ТОВ реалізовувало свою інвестиційну політику протягом 4 років, сплачуючи щорічно сумарно до Державного та місцевого бюджетів близько 60 млн. гривень, тобто будучи найбільшим за обсягом платником податків у СЕЗ «Закарпаття». Претензій щодо якості продукції, невідповідності окремих дій профілю виробництва або щодо порушень митного режиму, екологічних стандартів, фінансової дисципліни тощо, на її адресу з боку органів державної влади та місцевого самоврядування у Закарпатській області не надходило.

За останній повний рік дії спеціального режиму оподаткування (2004 р.) в цілому СЕЗ «Закарпаття» займало перше місце в Україні за динамічним рейтингом інвестиційної активності, четверте місце в Україні за кількістю

прямих іноземних інвестицій на душу населення, друге місце в Україні за загальними обсягами залучених інвестицій.

Натомість у березні 2005 року Верховна Рада України ухвалила ініційований Урядом, який очолювала Прем'єр-міністр Ю.В.Тимошенко, Закон про зміни, згідно з пунктом 35 розділу першого статті 103 якого, із Закону про Закарпаття - 2001 було виключено:

- частину третю статті 1 щодо встановлення спеціальний митний, податковий та інші режими економічної діяльності на території спеціальної економічної зони "Закарпаття";

- статті 2, 7 і 8, якими надавалися гарантії що унеможливлення порушення зміни зазначених умов спеціального митного, податкового та інших режимів економічної діяльності на території спеціальної економічної зони "Закарпаття", а також визначався зміст зазначених режимів.

Таким чином, держава порушила свої зобов'язання щодо встановлення умов функціонування підприємств та установ спеціальної економічної зони "Закарпаття", і «Єврокар», «РІК», як і інші фірми, які інвестували гроші у проекти її розвитку понесли суттєві збитки.

Зокрема, тільки у 2005 році Закарпатським регіоном втрачені наступні інвестиційні можливості:

- 240 попередніх домовленостей про інвестиційні наміри (серед потенційних інвесторів були *Toyota, Peugeot, Leoni, Delphi, Sumitomo* та ін.);

- 1,2 млрд. дол. США задекларованих намірів інвестування;

- створення 6 000 робочих місць.

Побудований в період дії спеціального режиму оподаткування за найбільшу українську інвестицію, вкладену суб'єктами СЄЗ Закарпаття у виробництво європейських брендів *Skoda Auto* та *VW Group*, завод з виробничою потужністю 130 тис. авто на рік і який залишився єдиним в Україні виробником легкових автомобілів, на сьогоднішній день має лише 230 працюючих, а збудовані за новітніми технологіями виробничі потужності знаходяться в простій.

Більш того, в результаті прийняття окремих положень Закону про зміни названими суб'єктами СЄЗ Закарпаття, тільки при ввезенні обладнання для будівництва монтажного, зварювального та лако-фарбуючого цехів, недоотримано доходів в сумі 12,8 млн. грн.

Вважаємо, що такі дії з боку держави *de facto* є примусовим відчуженням об'єктів права приватної власності, що відповідно до частини п'ятої статті 41 Конституції України «може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану».

Оскільки ТОВ сумлінно виконувало свої зобов'язання, об'єкти його права приватної власності не використовувалися на шкоду людям або суспільства, воєнний чи надзвичайний стан на території спеціальної економічної зони "Закарпаття" не вводився, вважаємо підстав для застосування нього та інших фірм, не було.

На цьому, свого часу було наголошено у Висновку Головного науково-експертного управління Верховної Ради України №7221 від 25 березня 2005 року на проект Закону України "Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законодавчих актів”. Зокрема, у висновку констатувалося, що подані матеріали не містять переконливих обґрунтувань на користь прийняття про скасування податкових пільг для суб'єктів спеціальних (вільних) економічних зон і спеціальних режимів інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку. Фахівці Управління також звертали увагу законодавця на те, що «Закон України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” визначає, що спеціальна (вільна) економічна зона являє собою частину території України, на якій встановлюються і діють спеціальний правовий режим економічної діяльності та порядок застосування і дії законодавства України. На території спеціальної (вільної) економічної

зони запроваджуються пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб. Саме надання пільгового режиму є вирішальною ознакою СЕЗ, отже його скасування фактично ліквідує саму СЕЗ».

Вбачається, що у цьому випадку парламент діяв у супереч припису статті 18 Конституції України, відповідно до якої зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права. Йдеться, зокрема, про те, що в наслідок прийняття Закону про зміни, суб'єкти СЕЗ «Закарпаття» були позбавлені правомірних очікувань як одного зі загальновизнаних на міжнародному рівні складових права приватної власності на майно.

Викладене кореспондується з юридичною позицією Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), яка полягає у тому, що Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод захищається не лише "право на майно", а й "правомірні очікування" (*legitimate expectations*) набути в майбутньому майно чи майнове право.

Так, у рішенні від 12 липня 2001 року у справі *Prince Hans-Adam of Lichtenstein II v. Germany* ЄСПЛ зазначає, що згідно з усталеною практикою органів Конвенції "майно" може являти собою "існуюче майно" або засоби, включаючи право вимоги, відповідно до якого заявник може стверджувати, що він має принаймні "законне сподівання" стосовно ефективного здійснення права власності. Крім цього у рішенні від 2 березня 2005 року у справі *Von Maltzan and Others v. Germany* ЄСПЛ наголосив на тому, що: "слід відрізнити просто очікування, хоч і з розумінням, що такі очікування можуть мати місце, і правомірні очікування, які мають мати більш конкретну природу і базуватися на положеннях законодавства чи національної судової практики".

Суб'єкт права на конституційне подання також вважає, що положення пункту 35 розділу першого статті 103 Закону про зміни, порушує принцип

правової визначеності, який згідно з юридичною позицією Конституційного Суду України є одним із елементів верховенства права, та полягає у тому, що обмеження основних прав людини та громадянина і втілення цих обмежень на практиці допустиме лише за умови забезпечення передбачуваності застосування правових норм, встановлюваних такими обмеженнями" (абзац третій підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010); "принцип правової визначеності вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, зокрема їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності" (абзац шостий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 20 грудня 2017 року № 2-р/2017).

Викладене кореспондується з положеннями Доповіді "Верховенство права", схваленої Європейською Комісією "За демократію через право" на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) (CDL-AD(2011)003rev), де також зазначено, що держава зобов'язана дотримуватись законів, які запровадила, і застосовувати їх у передбачуваний спосіб та з логічною послідовністю; передбачуваність означає, що закон має бути ... проголошений наперед - до його застосування, та має бути передбачуваним щодо його наслідків: він має бути сформульований з достатньою мірою чіткості, аби особа мала можливість скерувати свою поведінку (пункт 44); юридична визначеність вимагає, щоб юридичні норми були чіткими і точними та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишались передбачуваними (пункт 46); юридична визначеність також означає, що держава загалом повинна дотримуватись узятих на себе певних зобов'язань, виконувати покладені на неї певні функції чи виголошені нею перед людьми певні обіцянки (поняття "законні очікування") (пункт 48).

На підставі викладеного та керуючись частиною другої статті 150 Конституції України, статтями 51, 52 Закону України "Про Конституційний Суд України"

ПРОСИМО

Конституційний Суд України визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) положення пункту 35 розділу першого статті 103 Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України» від 25 березня 2005 року № 2505-IV, як такі, що суперечать положенням:

- частин першої та другої статті 8 Конституції України, згідно з якими: «в Україні визнається і діє принцип верховенства права; Конституція України має найвищу юридичну силу; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй»;

- частини четвертої статті 13 Конституції України, згідно з якою «держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання»;

- статті 18 Конституції України, відповідно до якої зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права;

- частин четвертої і п'ятої статті 41 Конституції України, якими визначено, що «ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності; право приватної власності є непорушним; примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості; примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану».

Додатки:

1. Витяг з Конституції України (статті 8, 13, 41).

2. Витяг із Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України» від 25 березня 2005 року № 2505-IV (пункт 35 розділу першого статті 103).

3. Витяг із Закону України «Про спеціальну економічну зону "Закарпаття"» в редакції від 22 березня 2001 року N 2322-III (статті 1, 2, 7, 8).

4. Витяг з Висновку Головного науково-експертного управління Верховної Ради України № 7221 від 25 березня 2005 року на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законодавчих актів” (щодо скасування податкових пільг на територіях спеціальних (вільних) економічних зон та на територіях пріоритетного розвитку).

5. Витяг з рішення ЄСПЛ від 12 липня 2001 року у справі Prince Hans-Adam of Lichtenstein II v. Germany.

6. Витяг з рішення ЄСПЛ від 2 березня 2005 року у справі Von Maltzan and Others v. Germany.

7. Витяг з Рішення КСУ від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010 (абзац третій підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

8. Витяг з Рішення від 20 грудня 2017 року № 2-р/2017 (абзац шостий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини).

9. Витяги з Доповіді "Верховенство права", схваленої Європейською Комісією "За демократію через право" на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) (пункти 44, 46, 48).

З повагою

Народні депутати України:

№ п/п	Прізвище, ім'я та по-батькові	Посвідчення №	Підпис
1	2	3	4
1.	Кривенко Віктор Миколайович	132	
2.	Темешек Віктор	196	
3.	Клишкар Павло Миколайович	134	
4.	Гудимін Олександр Іванович	245	
5.	Дідусь Валентин Володимирович	254	

Продовження підписного листа народних депутатів України на підтримку конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 35 розділу першого статті 103 Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України» від 25 березня 2005 року № 2505-IV.

№ п/п	Прізвище, ім'я та по-батькові	Посвідчення №	Підпис
1	2	3	4
21	Дроздик О.В.	430	
22	Войцеховська Л.М.	046	
23	Васюшок Г.В.	017	
24	Вороненко Т.В.	047	
25	Савва С.С.	866	
26	Лінько Д.В.	204	
27	Коршик В.А.	062	
28	Стеценко Ф.О.	426	
29	Бондаренко А.І.	321	
30	Григорук О.В.	451	
31	Лощиак М.В.	364	
32	Гуцунь К.Т.	346	
33	Бабик В.В.	343	
34	Рибчинський Г.О.	409	
35	Савченко Ю.В.	419	428

Продовження підписного листа народних депутатів України на підтримку конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 35 розділу першого статті 103 Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України» від 25 березня 2005 року № 2505-IV.

№ п/п	Прізвище, ім'я та по-батькові	Посвідчення №	Підпис
1	2	3	4
36	Козагемас І. І.	105	
37	Добрудомов О. О.	213	
38	Мельничук В. В.	205	
39	Кривиня С. С.	064	
40	Берега Ю. Ю.	010	
41	Масовіна С. С.	052	
42	Ладимиро М. О.	051	
43	Кешишук О. О.	036	
44	Сурганов О. О.	355	
45	Романюк В. М.	288	
46	Курішук Р. Р.	018	
47	Коземискев С. С.	034	
48	Миський О. О.	187	
49	Лодвинський Г. В.	037	
50	Демисенко А. О.	241	

Продовження підписного листа народних депутатів України на підтримку конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 35 розділу першого статті 103 Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України» від 25 березня 2005 року № 2505-IV.

№ п/п	Прізвище, ім'я та по-батькові	Посвідчення №	Підпис
1	2	3	4
51	Сидяць О.О.	198	
52	Сочка О.О.	050	
53	Метуршвили	450	
54	Лугинський О.В.	266	
55	Луценко З.В.	19	
56	Юрчиць О.В.	315	
57	Горваї Р.І.	272	
58	Гельман М.І.	276	
59	Козак О.А.	049	
	Всього 59 (п'ятдесят дев'ять) підписів народних депутатів України.		
	Керівник Управління кадрів Апарату Верховної Ради України		
			Морозова 28.02.2019р.